

Martin Pecina: Karta se obrací - vítězíme nad soudem

HN, 2.1. 2009, str. 16

Martin Mařík

Přítvrdit pokuty v závažných případech, a naopak zjednodušit průběh fúzí. A především zásadně změnit dosavadní trend, kdy verdikty antimonopolního úřadu skoro vždycky ruší brněnský Krajský soud. S tím jde do nového roku šéf úřadu Martin Pecina.

HN: Největší pokutu, kterou jste loni udělili, bylo 270 milionů korun Českým drahám za zneužití dominance v nákladní dopravě. Není ještě pravomocná - ale má vůbec smysl na ní trvat? Vždyť přitom státní podnik zaplatí tu sumu zase státu?

Tu otázku si kladu taky. Dráhy se napravily, což je hlavní. I Brusel to ještě bude řešit, a teoreticky nám může říci, že jsme byli moc přísní.

HN: Takže pokutu snížíte?

Na druhou stranu musíme volný trh chránit. Pokud tedy z Bruselu nedostaneme nějaké jiné doporučení, na výši pokuty budeme trvat.

HN: Znamená to potvrzení trendu, že závažné prohřešky budete postihovat stále tvrději?

Ano. Chceme postihovat právě to, když své dominance zneužije provozovatel nějaké infrastruktury. Výrazným prohřeškem je, když používáte zjednodušeně řečeno "dráty, trubky nebo koleje", čili jste třeba vlastníkem rozvodných sítí energetických zdrojů. To je mnohem nebezpečnější, než když chvíli zneužívá své převahy na trhu například výrobce automobilů.

HN: Proto jste byli mírnější třeba na Kofolu, která dostala pokutu jen 13 milionů korun?

Kofola se sama přiznala, ale skutečně jí bylo možné dát pokutu až třeba 90 milionů. Jenže nebezpečí zneužití dominance je tu nižší, má konkurenty i v Pepsi Cole nebo Coca-Cole.

Žádnou fúzi jsem nezakázal, a chci je ještě zjednodušit

HN: Dalším trendem je, že se stále zvyšuje počet fúzí, které povolujete. Kolik jich je ročně?

Kolem padesáti, šedesáti. Ale počet neroste závratně, pokud se loni zvýšil, tak možná jen o pět. Uvidíme, co s tím udělá krize.

HN: Stalo se vám už někdy, že jste fúzi firem zamítli?

Ne. Co jsem na úřadě, tak se to nestalo. Za celou dobu fungování úřadu, po 17 let, nebyly povoleny pouze tři fúze.

HN: V novele zákona o ochraně hospodářské soutěže ale navrhuje, aby schvalování fúzí bylo ještě jednodušší. Proč?

U většiny fúzí jde jen o formalitu, která nemá na trh vliv. Například finanční skupina kupuje firmu z oboru, v němž ještě vůbec nepodniká. Těchto případů je většina, ale firmy přitom musí připravovat haldu zbytečných dokumentů. Návrh je v parlamentu.

HN: Kdy by mohla novela platit?

Doufejme, že od poloviny roku.

HN: Které konkrétní případy, jež jsou stále "živé", vám dělají největší potíže?

Máme dva. V oblasti zakázek jsou to dlouhodobě státní Lesy ČR. Doporučili jsme jim raději, aby výběrová řízení na práce pro soukromé lesnické firmy rozdělily na více zakázek. Když úředník udělá chybu v jednom velkém tendru, tak ho celý zničí. Kdežto nyní bylo vypsáno na 270 zakázek. Když se ta chybná musí zastavit, ostatní mohou pokračovat.

HN: Jak vypadá spor státních Lesů a soukromé firmy CE Wood, kde jde v arbitrážích o pět miliard korun? Pokud by Lesy prohrály, mohou se "hojit" na vašem úřadu. Ten vydal za vašeho předchůdce rozhodnutí, že Lesy se nemusí řídit zákonem o zadávání veřejných zakázek. Právě na to, že se jím Lesy řídit měly, si CE Wood stěžuje.

Je pravda, že úřad poté rozhodnutí změnil a Lesy se mají řídit zákonem o veřejných zakázkách. Tady může být potíže. Snad by nešlo o miliardy, ale nepodceňujeme to. Otevřeně říkám, že argumentace z naší strany tu příliš silná není. Naše rozhodnutí tehdy bylo špatné, ovšem problematika byla složitá.

Nejvíce stížností chodí na ČEZ, aby tolik nezdražoval

HN: A druhý problém?

Je to trochu bizarní - neustále dostáváme stížnosti na ČEZ kvůli zdražování elektrické energie.

HN: Proč je to bizarní?

Každý inteligentní člověk pochopí, že když teď ČEZ zdražuje nejméně ze všech společností, tak ho za to nemůžeme postihnout. Pokud dominuje trhu, tak by mohl konkurenci například škodit tím, že by zdražoval ještě méně, a tím získával víc klientů. Ale to bychom měli absurdně říci, aby ČEZ zdražil víc? A nebo zase naopak máme nařídít, že aby nezdražoval vůbec - když se přece musí i ČEZ řídit vývojem cen na trhu?

HN: Kolik stížností na ČEZ přijde?

Za rok to je mnoho desítek. Co běžně přijde od lidí, to posíláme rovnou na Energetický regulační rad. Na sofistikovanější stížnosti musíme vypracovávat odpovědi. Přišly teď dokonce i dotazy od některých poslanců, proč proti zdražování elektřiny nic neděláme.

HN: Spoustu vašich rozhodnutí mění Krajský soud v Brně, kde se většina postižených odvolává. A to úspěšně. Jak hodláte tohle nepříznivé "skóre" změnit?

Ta bilance je zatím opravdu hrozná. Doufáme ale právě teď ve vítězství, v zásadní obrát.

HN: Proč u soudu firmy tak často s námitkami proti vám uspějí?

Někdy se nám nad rozsudky soudu až tajil dech. Jednu věc jsme proto navrhli změnit i v legislativě. Krajský soud nám totiž řekl, že nemáme právo pokutovat právního nástupce nějaké firmy. To by byl průlom do celé legislativy: Kdyby v průběhu jakéhokoliv správního řízení si firma změnila IČO na živnostenském úřadě, nikdo by na ni nemohl.

HN: Kde čekáte to vítězství, jež má být bodem obrátu?

Krajský soud nám řekl v případě pokuty pro RWE Transgas, že tu firmu nesmíme pokutovat. Nemáme údajně právo postupovat podle české a evropské legislativy současně. Nám ale zákony Evropské unie naopak nařizují, že musíme postupovat podle obou legislativ. To bylo tak závažné, že jsme se rozhodli

nerespektovat rozhodnutí krajského soudu. A vítězství je v tom, že nám pak dal Nejvyšší správní soud za pravdu. To je pro nás klíčová událost loňska.

HN: Označujete řadu rozhodnutí Krajského soudu v Brně za "hrozná". Přitom kdo se na soud s požadavkem na zrušení vašeho verdiktu obrátil, uspěl. Proč?

Ted' jsou naopak zase rozsudky krajského soudu, které byly v náš neprospěch, vyšší soudní instancí rušeny jak na běžícím pásu. Některé rozsudky krajského soudu byly opravdu neuvěřitelné, to musel poznat i naprostý laik.

HN: Jak si to vysvětlujete?

Bavil jsem se o tom s mnoha lidmi, ale prostě si to neumím vysvětlit. Na soudu pracuje i jeden člověk, který dřív pracoval na našem úřadu. Ale nemyslím si, že k nám má nějakou averzi. Věci rozumí, je mimořádně inteligentní...

Sejdu se s lidmi i tajně, když to bude potřeba

HN: Jaký konec vzala vaše loňská aféra, kdy jste byl přistižen na údajně tajné schůzce s majitelem Agrofertu Andrejem Babišem na benzínové pumpě? Vysvětloval jste to tím, že jde o normální vstřícný postup ke klientům. A vyzval veřejnost i politiky k diskusi, jak tedy máte přístě postupovat.

Česká televize mě tehdy týden "koupala", když jsem nebyl v Česku. Pak jsem dostal prostor k vyjádření, a tím celá kauza utichla. Prohlásil jsem, že se stranami se musím scházet, i neformálně. Dělají to i úředníci v Bruselu.

HN: Takže vás lidé stále žádají vyložení o tajné schůzky?

To nebyl případ s Babišem. Ale několikrát mě lidé skutečně požádali o utajené schůzky. Když chystají nějaký obchod a ptají se předběžně na náš názor, nechtějí, aby o tom věděla konkurence.

HN: Čili postupujete zcela stejně jako před "Babišovým případem"? Není to porušení etického kodexu vašeho úřadu?

Třeba s Babišem se setkáváme teď častěji v mé kanceláři než jinde. Ale nikomu už nevádí, když se s kýmkoliv potkám i jinak, například v Praze na snídani v hotelu.

HN: Z takových schůzek se nepořizují ani žádné zápisy?

Pokud někdo je účastníkem správního řízení a chce, aby zápis z jednání byl přiložen do jeho spisu, tak to jistě uděláme. Ale žádný zákon mi nenařizuje, abych ze schůzek dělal zápisy. Já nejsem v pozici soudce, který se nemá se stranami scházet.

HN: Jste do jisté míry jako soudce. Výsledkem vaší práce je konkrétní verdikt - i když je proti němu samozřejmě odvolání.

To není pravda. Jsem v úplně stejné pozici jako ministr. Soudce rozhoduje vždy spor mezi dvěma stranami. Kdežto já jako správní úředník jsem jednou stranou sporu. Když se potkám s Babišem, je to - obrazně řečeno - jako když se spolu potkají manželé při rozvodovém řízení.

HN: Nyní se na vás obrazejí hejtmani z ČSSD s tím, že chtějí zrušit poplatky ve zdravotnictví. Proč jim pomáháte obcházet zákon?

My často radíme krajům, a vůbec mě nezajímá, z které strany jsou jejich hejtmani. Už jsme mnoha krajům radili s tím, jak dostat peníze do krajských nemocnic, aby to nenarazilo v Bruselu. Takže to není nic nového.

HN: Ale teď krajům skutečně říkáte, jak se vyhnout plnění zákona.

Tak to určitě není. My jim říkáme, jaká jsou případná rizika, když budou nemocnice nějak dotovat. Jestli chtějí obejít zákon ministra zdravotnictví Julínka, to je jejich věc. My jsme zodpovědni za jiné zákony. V případě veřejné podpory zkrátka vždy radíme všem, jak se vyhnout problémům.

Martin Pecina (40)

Předsedou antimonopolního úřadu se stal v září 2005. Předtím byl dva roky náměstkem ministra průmyslu a obchodu. Do nástupu na úřad byl členem ČSSD, ovšem na začátku své kariéry také působil v ODS. Je absolventem Vysoké školy báňské v Ostravě, vědomosti si prohloubil i na Sheffield Business School. Čtyřicetiletý Pecina je ženatý, má dvě děti.